

kérdőjel

A Debreceni Orvostudományi Egyetem lapja 5. évfolyam 1996. szeptember

A tartalomból:

Tanévkezdés

Felsőoktatási
törvény

Finn kapcsolat

Egészségügyi
szakdolgozók
ülése

Búcsúunk
Benedek
Istvántól

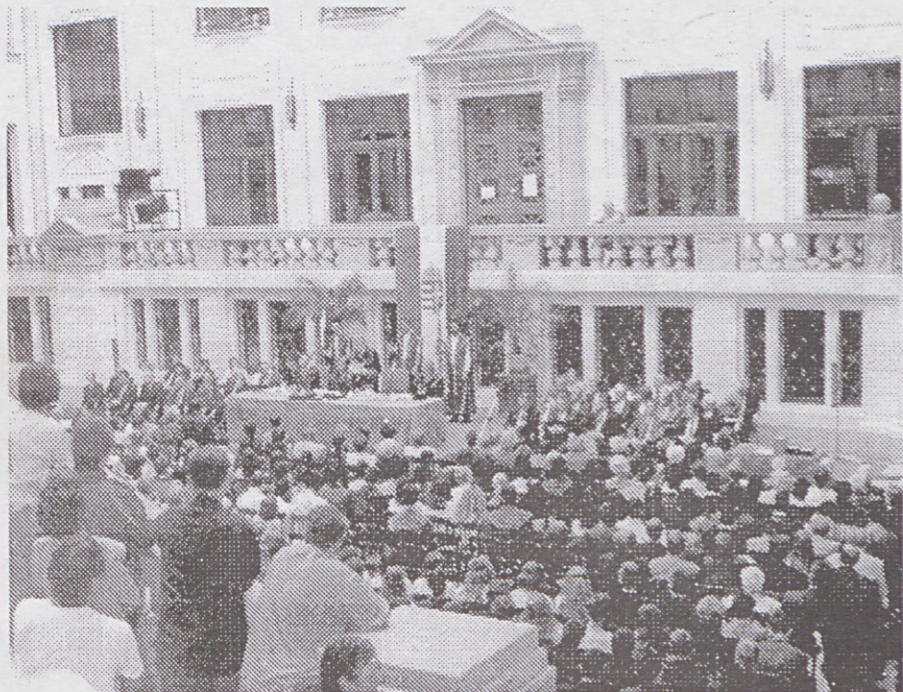
Diplomás
nővérek

Kétéves a PET
program

Kulturális ajánló

?

Megkezdődött az 1996/97-es tanév

A Debreceni Orvostudományi Egyetem szeptember 1-jén a Kossuth Lajos Tudományegyetem díszudvarán tartotta meg tanévnyitó ünnepélyét.

Dr. Fésüs László tudományos rektorhelyettes köszöntötte az egybegyűlteket, majd dr. Muszbek László, az egyetem rektora mondott ünnepi beszédet.

Színesedik a DOTE oktatási palettája

Az egyetem rektora áttekintette az egyetemi vezetés elmúlt tanévben végzett munkáját. Először az intézmény kapcsolatrendszeréről szólt, kitért a Debreceni Universitas Szövetség, az egyetemi integráció kérdésére.

A feladatokról szólva elmondotta, jelentős változás, hogy 47 gyógyszerész-hallgató kezdi meg tanulmányait a DOTE új, gyógyszerész szakán, miképpen az is, hogy szeptember hónapban beindul a Népegészségügyi Iskola első évfolyama. Megkezdődött a fogorvosképzés karosítása, várhatóan az idei tanévben megteremtődnek a fogászati kar akkreditációjának a feltételei is. A prosperáló Egészségügyi Főiskolai Kar nyíregyházi és gyulai tagozatait egy debreceni székhelyű tagozattal kívánja az egyetemi vezetés kiegészíteni. Szeptembertől két helyen (a Szülészeti és Gyermekegyógyászati Klinikán), de egységes új struktúrában, egységes szakmai vezetéssel működik a neonatológiai ellátás. Az igényes, magas szintű diagnosztikai ellátás biztosítására hozták létre a DOTE új, önálló Nukleáris Medicina Központját.

Az intézmény gazdasági helyzetéről szólva a rektor kiemelte, sikerült az egyetem pénzügyi egyensúlyát úgy megőrizni, hogy ennek sem a betegellátás, sem az oktatómunka nem látta kárát.

A felvételi vizsgák eredményeként 160 általános orvos, 40 fogorvoshallgató, míg az angol programban 130 általános orvostanhallgató kezdi meg tanulmányait az első évfolyamon. Az angol program igen sikeres, a hallgatók többsége az Egyesült Államokból és Norvégiából érkezett. A gyógyszerész szakon 47-en kezdhetik meg tanulmányaikat. Az Egészségügyi Főiskolára (szociális munkás, diplomás ápolónő, egészségügyi ügyvitelszervező és védőnőképző szakokra) a nappali tagozatra összesen 198 hallgató nyert felvételt, míg a levelező tagozaton 180 jelentkező kezdheti meg tanulmányait.

Elismeréssel szólt a rektor a diákönkormányzat működéséről.

A DOTE a modern orvosbiológiai tudományok regionális központja, intenzíven jelen van a nemzetközi tudományos életben, kutatóit jegyzik a világ vezető kutatóhelyein. A tudományos minősítésekkel rendelkezők száma meghaladja a 200-at, közülük 60-an a tudományok doktorai, öten akadémikusok. Az elmúlt évben elsőként avatott az egyetem Ph. D. doktorokat. Nemzetközi folyóiratokban 150-200 közlemény jelenik meg a DOTE-ról évente, 15-20 hazai tudományos rendezvény szervezésében vesz részt valamelyik klinika, illetve intézet. A Debrecenben rendezett nemzetközi orvostudományi konferenciák száma pedig 10-12.

A DOTE új épületekkel, nagy értékű műszerekkel gazdagodik. A III. sz. Belklinika épülő kontúrjai már jelzik, hogy 1997-ben az országos hírű immunológiai centrum új épületbe költözik, új szárnyrészsel bővült az I. sz. Belklinika – többek között. Örvendetesnek nevezte a rektor, hogy a radiológiai diagnosztika és terápia műszeres fejlődése rohamléptékű.

Az Egyetemi Tanács javaslatára Göncz Árpád köztársasági elnök egyetemi tanári kinevezéseket hagyott jóvá, dr. Maródi László docenst a Gyermekklinikára, dr. Matesz Klára docenst az Anatómiai Intézetbe.

Az Egyetemi Tanács jóváhagyásával az egyetem rektora dr. Dergell István egyetemi tanárt az Önálló Pszichiátriai Tanszék vezetőjévé, dr. Márton Ildikó egyetemi docenst pedig a Fogászati Klinika Konzerváló Fogászati Tanszékének vezetőjévé nevezte ki.

Egyetemi docens kinevezést kapott: dr. Bereczky Dániel (Neurológiai Klinika), dr. Galuska László (Nukleáris Medicina Központ), dr. Juhász István (Klinikai Kémiai Intézet), dr. Kiss Csongor (Gyermekklinika), dr. Nagy Gábor (Stomatológiai Klinika), dr. Szeverényi Péter (Szülészeti és Nőgyógyászati Klinika), dr. Szondy Zsuzsa (Biokémiai Intézet), dr. Zeher Margit (III. Sz. Belklinika).

Végezetül dr. Muszbek László bejelentette, hogy az Országos Akkreditációs Bizottság kiváló minősítést

adományozott a Debreceni Orvostudományi Egyetemnek.

Vas-, gyémánt- és aranydiplomások

Az első éves hallgatók eskütétele és köszöntése után dr. Szegedi Gyula klinikai rektorhelyettes ismertette a vas-, gyémánt- és aranydiplomával kitüntetett egykori hallgatók névsorát. Vasdiplomát vehetett át dr. Deák Imre, dr. Jakabfi Imre, dr. Mészáros Elek. Gyémántdiplomát kapott: dr. Baranyai Pál, dr. Liebermann László, dr. Tassonyi Gáspár, dr. Tróbert Adorján. Aranydiploma tulajdonosa lett dr. Bucšina Olivér, dr. Csonka István, dr. Eperjessy István, dr. Göndör László, dr. Jónás Sándor, dr. Kelenhegyi Mártonné, dr. Tóth Kamélia, dr. Péter Viktor, dr. Szebeni József.

A vas-, gyémánt- és aranydiplomák átadása után kitüntetések átadása következett. A kitüntetettek névsorát dr. Fésüs László tudományos rektorhelyettes ismertette.

Kitüntetések

A művelődési és közoktatási miniszter a Magyar Felsőoktatási Emlékplakettet adományozta dr. Hadházy Csaba egyetemi tanárnak és dr. Paragh György egyetemi docensnek. A DOTE Tanácsa Pro Universitate emlékéremmel tüntette ki a DOTE Baráti Körét, amelyet a kollektíva nevében dr. Sugár János professzor vett át. Ugyancsak Pro Universitate emlékéremet kapott az első kollégium alapítványa a DOTE-n. A kitüntetést a kuratórium elnöke, Sárkány Csaba szigorló orvos vette át.

Dr. Udvardy Miklós oktatási rektorhelyettes pedig a Debreceni Orvostudományi Egyetem Kiváló Oktatója kitüntetést elnyertek névsorát olvasta fel. A DOTE Kiváló Oktatói kitüntetésben részesültek: dr. Módos László egyetemi tanár, dr. Uray Éva egyetemi tanár, Szicsek Margit adjunktus. A hallgatók szavazatai alapján az Év Oktatója kitüntetést kapták: dr. Sipiczki Mátyás egyetemi tanár (az I. évfolyam hallgatóinak javaslatára), dr. Antal Miklós egyetemi tanár (II. évfolyam javaslatára), dr. Gomba Szabolcs egyetemi tanár (III. évfolyam javaslatára), dr. Kovács Péter egyetemi tanár (IV. évfolyam javaslatára), dr. Mauks Gyula egyetemi adjunktus (a fogorvosi szak hallgatói javaslatára). Dr. Muszbek László végül bejelentette, hogy az V. évfolyam hallgatói dr. Udvardy Miklós egyetemi tanárt választották meg az Év Oktatójának.

A tanévnyitó ünnepség végén dr. Udvardy Miklós oktatási rektorhelyettes a Köztársasági Ösztöndíjban részesülők névsorát ismertette, dr. Szegedi Gyula pedig a DOTE Kiváló Dolgozói kitüntetést adott át az intézmény 11 dolgozójának.

A felsőoktatási törvény és az orvosegyetemek

Beszélgetés dr. Muszbek Lászlóval, egyetemünk rektorával

A nyáron életbe lépett felsőoktatási törvény számos területen változtatott az eddig érvényben lévő jogszabályokon.

Dr. Muszbek Lászlóval, a DOTE rektorával a törvényből adódó, a Debreceni Orvostudományi Egyetemet érintő változásokról, feladatokról beszélgettünk.

– Az 1993-as felsőoktatási törvény módosítása új helyzetet teremtett az egyetemek, főiskolák számára. A törvény szelleme és betűi arra készítetik, kényszerítik a felsőoktatási intézményeket, hogy az integráció irányába dinamikus lépéseket tegyenek. A Magyarországon kialakult szakegyetemi struktúra, a felsőoktatás széttagozódása valóban kívánatosá tesz integrációs törekvéseket.

Az orvosegyetemek azonban speciális helyzetben vannak az integráció szempontjából. A specialitás két területen érzékelhető. Az egyik, hogy az orvostudományi egyetemek nemcsak felsőoktatási intézmények, hanem ellátnak gyógyító, megelőző, azaz betegellátó feladatot is. Ez a progresszív betegellátás hierarchiája csúcán lévő önálló kórházi funkció. Mindebből következik, hogy az orvosegyetemeknek úgy kell beilleszkedni egy felsőoktatási integrációba, hogy ezt a funkciójukat továbbra is önállóan, autonóm módon tudják ellátni. Ebből az következik, hogy ennek a tevékenységnek nem lehet a felügyelő minisztériuma a Művelődési és Köznevelési Minisztérium. Ezért szükség van arra, hogy kettős felügyelet alá kerüljenek az orvostudományi egyetemek. Természetesen sértetlenül hagyva az egyetemi autonómiát. Tehát az oktatási funkció szempontjából a Művelődési és Köznevelési Minisztérium, míg a betegellátás vonatkozásában a Népjóléti Minisztérium gyakorolja a felügyeleti jogokat. A betegellátó funkcióból, valamint abból, hogy a

progresszív betegellátás csúcán helyezkednek el az orvostudományi egyetemek, következik, hogy alapvető feladataik vannak az egészségügyben, a betegellátásban az úgynevezett alkalmazott és adaptációs kutatásokban. Ez azt jelenti, hogy az egészségügy és a betegellátás világszerte meghonosított diagnosztikai eredményeinek magyarországi meghonosításában kiemelkedő szerepet játszanak az egyetemi klinikák. Mindezek kapcsolódnak az oktató és gyógyító munkához. Így kötődniük kell a Népjóléti Minisztériumhoz. Ez azt jelenti, hogy a minisztérium finanszírozza, szponzorálja és felügyelje ezt a kutató-, fejlesztő-, adaptációs munkát. De van még egy másik lényeges kérdés is. Valamennyi egyetem joga és kötelessége a posztgraduális és a szakirányú képzés. Ennek egyfajta, igen speciális változata a szakorvosképzés, ami megint a betegellátással közvetlenül összefüggő dolog. Ez nem illeszthető be a többi felsőoktatási intézmény másoddiplomát adó, egy-két éves, szakirányú képzést adó struktúrájába. Egy olyan vizsgáról van szó, amely képesíti, feljogosítja a szakorvosokat arra, hogy bizonyos diagnosztikai és terápiai beavatkozásokat végezzenek.

másik specifikum, ami nem a kettős felügyeletet érinti, az, hogy az elmúlt ötven évben óriási fejlődésen, átalakuláson ment keresztül az orvostudományi, illetve a felsőfokú képzés. Ennek az átalakulásnak több jellemző vonása van. Az egyik, kitereljesedett mind mennyiségi, mind minőségi szempontból, az oktatómunka. Megjelent, az eredeti orvosi fakultás helyett, egyes helyeken az orvosi iskola – ami több mint a korábbi orvosi fakultás –, vagy pedig sok helyen az úgynevezett orvos- és egészségügyi centrum. Ez a koncepció azt jelenti –és ez a fejlődés Európa országaiban és Euró-

pán kívüli fejlett országokban azt eredményezte–, hogy az orvosképzés kibővült, ma már orvosi és egészségügyi képzésről beszélhetünk. Másrészt pedig az eredeti orvosi fakultásból új fakultások nőttek ki, így a fogorvosképzés, a gyógyszerészképzés. Megjelent az egészségügyi fakultás nagyon széles és gazdag oktatási programmal. Ez a változás, ha nem is teljes mértékben, de a magyar orvostudományi és egészségügyi felsőoktatásban is végbement. Ma már egyetlen olyan orvostudományi egyetem sincs hazánkban, amely csak egy fakultással rendelkezne. A DOTE az orvosi fakultáson kívül egy főiskolai karral –amely egészségügyi karnak felel meg– rendelkezik. Rövidesen karrá válik a fogorvosi és gyógyszerészeti szak, az egészségügyi fakultás pedig kibővül a népegészségügyi iskolával. Az orvosegyetemek többkarú struktúrája fejlődött ki Magyarországon. Ezt tekintetbe kellett vennie a felsőoktatási törvénynek is. A törvény lehetővé teszi, hogy az orvosi egyetemek orvos- és egészségügyi centrum formájában lépjenek be egy integrált egyetemi struktúrába, biztosítva a fentebb említett betegellátási funkcióhoz elengedhetetlen autonómiát, s azt, hogy megőrizhessék a többkarú szerkezetüket.

Újra kell kezdenünk az integrációt előkészítő munkát

– *Milyen konkrét elképzelései vannak a Debreceni Orvostudományi Egyetem vezetőinek az integrációval kapcsolatban?*

– Régóta folynak konzultációk a debreceni felsőoktatási intézmények vezetői között az integrációról. De az igazság az, hogy most a felsőoktatási törvény módosítása után újra kellett kezdenünk a mun-

kát. A törvény előző változatai nem úgy néztek ki, mint a végleges. A parlamenti vita során lényegesen módosult a felsőoktatási törvény. A korábbi változatban kétfajta integrációs struktúra szerepelt. Az egyik az úgynevezett egyetemi szövetség, a másik a többkarú integrált egyetem. Mi az egyetemi szövetségben gondolkoztunk. Debrecenben az egyetemi szövetségnek megfelelő elképzeléseket vázoltunk fel. A törvény azonban az egyetemi szövetséget – ahol a tagegyetemek megőrzik jogi státusukat és önálló elnevezésüket, diplomaadási jogukat – csak egy nagyon rövid időre, két évre, mint átmeneti formát ismeri el. Ez szöveg ellentétben áll a korábbi elképzeléssel, amely végleges vagy hosszú távon fennmaradó formának tekintette az egyetemi szövetségeket. Most, amikor az egyetemi szövetség csak átmenetet jelenthet, alapvetően újra kell gondolni közös dolgainkat. Szembe kell nézni egy sajátosan debreceni problémával – most saját véleményemet mondom el –, ez pedig a református teológia, a hittudományi egyetem helyzete. Mi, amikor az egyetemi szövetségben gondolkoztunk, úgy képzeltük el, hogy a hittudományi egyetem szerves része lesz a kialakuló egyetemi szövetségnek. Többek között ezért választottuk az egyetemi szövetségi formát, mert az tette lehetővé a teológia és a hozzá tartozó főiskola szerves integrálódását. A magam részéről a történelmi hagyományok és egyéb okok miatt is, nehezen tudok elképzelni egy olyan felsőoktatási egyesülést, integrált egyetemet Debrecenben, amelynek a református teológia és a főiskola nem lenne tagja. A gyökereinket jelenti a Kollégium. Úgy gondolom, a XVI. századba visszanyúló egyetemi gyökerekre szüksége van Debrecennek. Az új törvény a teológia integrálódását nagyon megnehezíti. Szerintem túlhajtott az egységes pénzügyi struktúrára való törekvés a törvényben az integrált egyetemek esetében. Jobban ki kellett volna nyitni a kaput a nem

állami intézmények csatlakozása, és részvételének megkönnyítésére. Ez most nekünk komoly gondot jelent, meg kellene találnunk azt a struktúrát, amely mégis lehetővé teszi a teológia csatlakozását. Van egyfajta társulási lehetőség, ez azonban nem az igazi megoldás. Hiszen ez azt jelentené, hogy a debreceni egyetem társulna a teológiával és főiskolával. Laza kapcsolatról lenne szó. Mi úgy gondolkodunk, sokkal erősebb kötések fűznek bennünket a tradíciókhoz, hogy ilyen laza kapcsolat jelentse a végső megoldást.

Az integrációs tárgyalások nem lesznek könnyűek

– Mikorra várhatók az integrációs tárgyalások, a folyamat felgyorsulása?

– Már nyáron volt tanácskozás a KLTE, DATE, DOTE, a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskola és a Református Teológia képviselői között. Megpróbáltunk valamiféle elképzelést felvázolni az integráció folyamatáról. Az integráció, ellentétben mindenféle hírrel, pénzbe kerül. Ha megtakarításról szó lehet, akkor az csak hosszú távon lehetséges. Az aktuális összevonások, például az egységes informatikai struktúrának a megteremtése, komoly befektetést igényel. Nem elég az integrációt elhatározni, egy politikai döntést hoznia az Országgyűlésnek, annak meg kell teremteni az alapvető feltételeit is. A tárgyalások nem lesznek könnyűek. Az integráció folyamatában sok olyan probléma merülhet fel, amelyek érdekeket sértenek, részérdekeket, amelyeket át kell hidalni, meg kell oldani. Tehát lesz munkánk a következő években.

– Ezek személyi kérdések elsősorban?

– Kétségtelenül azok is. Bár nem várok ezen a téren azért súlyos konfliktusokat. Nem hiszem például, hogy egy tanszéken lehetne művelni az agrárkémiát az orvosi kémiával. A kialakult struk-

túrák közeledhetnek egymáshoz, de bizonyos területeken a feloldás ártalmas lehet. De hát olyan személyi konzekvenciái csak lesznek, hogy ha van közös gazdálkodás, akkor csak egy gazdasági főigazgatója lehet az egységes egyetemenek és egy rektora. Kérdés, a rektort hogy választjuk, hogyan érvényesülhetnek az egyes tagintézmények érdekei, hogyan őrizhető meg a különböző területek érdekérvényesítő mechanizmusa?

Az integráció nem gyógyír – felsőoktatásunk világszínvonalú

– Debrecenben már volt korábban egységes egyetem, Universitas. A korábbi tapasztalatok mennyire használhatók ma?

– Egy részüket fel lehet használni. De amint említettem, az elmúlt ötven évben óriási változások történtek a debreceni felsőoktatásban. Visszahozni a fél évszázaddal ezelőtti struktúrát, az olyan volna, mint expresszvonat helyett konflissal utazni. Sokat lehet tanulni persze az akkori időkből, de sokkal inkább kell tanulmányozni a fejlett országok egyetemi struktúráját.

– Talán egy évtized is szükséges, hogy egy jól funkcionáló Universitas megszülessen Debrecenben.

– A jelenlegi törvény maximálisan négy év időt ad, sőt bizonyos olvasatok szerint kettőt. Nem hiszem, hogy két év alatt meg lehet csinálni. Ahhoz, hogy igazán jól, olajozottan, megfelelően működjön az egységes egyetem, hosszú időre van szükség.

– Mennyire népszerű a debreceni felsőoktatási intézményekben az integráció? Több jubileumi ünnepségen is jelen voltam évekkal ezelőtt, amikor a szétválás negyedszázados évfordulójára emlékeztek a debreceni egyetemek. Akkor mindenki fontos vívmánynak nevezte az önállóságot.

– A legtöbb egyetem a világon valamiféle többkarú, egységes in-

tezményként működik. De vannak olyan példák, még a legkiválóbbak között is, ahol szakegyetemi struktúrák működnek. Ilyen például a Nobel-díjat osztogató svéd egyetem. Másik példa, a klinikára alapuló orvostudományi egyetem Minnesotában. Tévedés azt hinni, hogy az integráció a gyógyír és attól a magyar felsőoktatás minden problémája megszűnik. Egy tévhitet kell eloszlatni. Amikor mi magunk is bíráljuk a magyar felsőoktatást, elégedetlenek vagyunk, és azt mondjuk, hogy nem elég hatékony a struktúra, azért egy dolgot látni kellene. A magyar felsőoktatás minden problémája ellenére az elmúlt évtizedekben és ma is világszínvonalat produkált! Az egyetemeinkről kikerült Nobel-díjasoktól kezdve egészen odáig, hogy a DOTE-n végzett hallgatóknak az amerikai ekvivalenciavizsgán való megfelelése legalább eléri az amerikai átlagot, ha nem jobb annál. De rengeteg példát lehetne hozni a műszaki és közgazdasági egyetemekről is. Tehát azt mondhatjuk, hogy felsőoktatásunk a nagyon ritka sikerágazataink közé tartozott és tartozik. Sőt, ha a hatékonyságot valóban meg akarjuk vizsgálni, például egy hallgató képzésére fordított pénzt összehasonlítjuk a hasonló, vagy adott esetben nálunk gyengébb eredményeket elérő fejlett országok egyetemével, azt látjuk – és ezt nem egy külföldi kolléga is megállapította, akit felkértünk, hogy nézze meg, a mi egyetemi struktúránkat, hogyan lehetne jobbá, hatékonyabbá tenni –, bizony mi sokkal hatékonyabban dolgozunk, mint ők! Ilyen pénzeszközökkel – még ha eltekintenek a fizetések között lévő különbségektől is – tehát csak az oktatásra és nem a bérekre fordított összeget véve alapul, akkor is nagyon sok tanulnivalójuk van. Feltették a kérdést, hogyan lehet világszínvonalat produkálni ennyi pénzből? Tehát akkor, amikor pénzügyi körökből elhangzanak rólunk bírálatok, akkor igenis a magyar felsőoktatásnak azt kell válaszolnia: uraim vannak hibáink, de a

magyar felsőoktatás világszínvonalat produkál.

A szakorvosképzés is megváltozik

– A törvény szabályozza a szakorvosképzés új rendjét is.

– Szakorvosképzés olyan nagy volumenű feladatot jelent, hogy még nem is látjuk át igazán. A magyar szakorvosképzés korábbi struktúráját 15-20 évvel ezelőtt alapvetően megváltoztatták és az Orvostovábbképző Intézet hatáskörébe utalták. Most a felsőoktatási törvény ezt a döntést egyértelműen megváltoztatta. A korábbi rendelkezés rengeteg problémát okozott, a szakorvosképzést a magyar orvosképzés gyenge láncszemévé tette. Nem történtek meg azok az átalakulások az orvosképzés területén, amelyek a fejlett világban végbementek, nem történt meg a rezidens rendszernek a bevezetése. Vagyis meghatározott státusban és csak meghatározott helyeken történhet a szakorvosok képzése, akkreditált, jóváhagyott helyeken. Nem lehet bárhol szakorvosképzést szervezni. Például adva van egy kis kórház, de ott nem végeznek olyan műtéteket, beavatkozásokat, amelyekre a szakorvosképzésnek szüksége van. A szakorvosképzést csak meghatározott helyeken, emellett – ami rendkívül fontos – meghatározott program szerint kell megszervezni. A szakorvos a diák és az orvos közötti átmenetet jelenti. Ennek több fázisa is van. Az elsőben jóval kevesebb jogosítványt, jóval rendszeresebb képzést kell kapniuk, a képzésre kell helyezni a hangsúlyt, míg a második fázisban a gyakorlat dominál. Egy ilyen meghatározott rendszer szerint képzésorientált, gyakorlatorientált és meghatározott helyeken történő rendszert nevezünk rezidensképzésnek.

A részletek még nincsenek kidolgozva, de a szakorvosképzés jogát megkapja valamennyi orvostudományi egyetem, ami nagy feladatot jelent, többek között a kép-

zési program kidolgozását, az akkreditációs folyamatot stb. Nagyon komoly és nehéz munka lesz, de meggyőződésem, hogy ez a magyar betegellátás kulcskérdése.

– Mikor kezdődhet meg a szakorvosképzés a Debreceni Orvostudományi Egyetemen?

– Információim szerint az erre vonatkozó miniszteri rendelet év végére fog elkészülni. Úgy gondolom, hogy az 1997-ben végzett orvosok, ha nem is a rezidens rendszer kifejlesztett változatában, de az egyetemekhez orientált, és az egyetem által kidolgozott szakorvosképzésben vehetnek részt.

– Hogyan érinti a DOTE-t a normatív finanszírozás bevezetése?

– A normatív finanszírozás sajnos, nem túl kedvező az orvosképzésre nézve. Ez azt jelenti, hogy valamivel több mint 100 millió forintos oktatási támogatást vonnak el tőlünk. Tehát a jelenlegi hallgatói létszám mellett ennyivel csökken a támogatás. Mi vitatkozunk ezekkel a számításokkal, mert alulfinszírozottnak tartjuk így az orvosképzést. Ugyanakkor megpróbálunk előre menni, azaz a tőlünk elvonandó pénzt többlet-oktatással pótolni. A felvehető orvosi és fogorvosi hallgatók száma limitált. De a gyógyszerészképzés, a molekulárbiológus-, orvosi biológus-képzés beindítása, a főiskolai kar egyébként is nagyon szükséges felfuttatása mind-mind olyan lehetőség, ami lehetővé teszi azt, hogy ne kerüljön sor jelentős elbocsátásokra. Még megemlíthetem a népegészségügyi főiskola megindítását.

A Ph. D.-képzés rendszere is módosul

– A doctorandus Ph. D.-képzésnek új formáját teszi lehetővé a törvény, amely kimondja, azokon az egyetemeken, ahol a végzés ideje meghaladja az öt évet, ott közben is megindítható a doctorandus-képzés. Azaz, ami a nyugati egyetemeken már évtized-

ekkel ezelőtt kialakult, Magyarországon is lehetővé válik. Ennek nagyon nagy jelentősége van, hiszen ez azt jelenti, hogy amikor a Ph. D.-képzéshez szükséges szak tárgyak tanulását befejezték, a 3–4. év után párhuzamosan elkezdődhet a doctorandus-képzés. A hallgató adott esetben megszakíthatja orvosi tanulmányait, egy évet tudó-

mányos munkával tölthet, majd folytathatja. Lényeg, hogy meghatározott időn belül először az orvosi diplomát kell megszerezni, utána pedig a Ph. D.-t. Ez azt eredményezi majd, hogy olyan, már tudományos fokozattal rendelkező kollégák kerülnek be a szakorvosképzésbe, akik – a szakorvosi stúdiumuk alatt is tovább

folytatják kutató munkájukat – magas kvalifikációval rendelkező fiatal orvosok lesznek. Minél hamarabb szeretnénk ezt a programot megindítani, a jövő tanévben már e szerint a szisztéma szerint hirdetjük meg a Ph. D.-s pályázatot.

Filep Tibor

Finn kapcsolat

A „tiszteletbeli finnt” díszdoktorrá avatták

A finn kapcsolat tíz évvel ezelőtt Debrecenben kezdődött. Módis László professzor szervezte azt az európai tudományos konferenciát, melyen részt vett egy fiatal anatómus, Helminen doktor, északi nyelvrokonaink hazájából, a Kuopioi Egyetemről. A rendezvényt levélváltás követte, a tudományos együttműködést az azóta tanszékvezetővé kinevezett finn kutató kezdeményezte. Azóta több finn kutató ismerkedett meg Debrecennel, s a DOTE Anatómiai Intézetének szakemberei is dolgoztak a Kuopioi Egyetem laboratóriumaiban.

A közös téma a porc kutatás, különösen az ízületi porc kutatás. A finnek főleg az érdekli, hogy a fizikai terhelés, az intenzív mozgás milyen jó, avagy kedvezőtlen változásokat okoz az ízületi porc molekuláris szerkezetében. Az alap kutatás mellett alkalmazott kutatásokat is végeznek. Közös technikákat dolgoztak ki, közös kísérleteket végeztek el úgy Debrecenben, mint a Kuopioi Egyetem Anatómiai Intézetében. Eredményeikből már hat tudományos közlemény született. Módis László több mint négy évet dolgozott külföldi kutatólaboratóriumokban, többek között Svájcban, Németországban és az USA-ban. Legszívesebben Finnországban tartózkodott, a finn emberek mentalitása igen közel áll hozzá. Kuopio Helsinkitől mintegy 300 kilométerre északra található, Debrecennél valamivel kisebb vá-

ros. A Kuopioi Egyetem 30 éves. Fiatal kora ellenére nagyon komoly nemzetközi rangja van. Ennek titka a magas tudományos és oktatási színvonal. Egyetemfejlesztő politikájuk szigorúan következetes: a tanszékvezetők kiválasztásánál legfőbb kritériumként a tudományos érdemek számítanak. Egy tanszékvezető kiválasztása sok esetben több mint két évig tart. Külföldi szakembereket kérnek fel szakértőnek, éppen úgy, mint ahogyan a díszdoktori cím odaítélésénél teszik. Ez év júniusában nagy megtiszteltetés érte Módis Lászlót, egyetemünk Anatómiai Intézetének professzorát, és ezáltal a Debreceni Orvostudományi Egyetemet. A Kuopioi Egyetem Orvosi Fakultása díszdoktorává avatták.

– A világon sok országban jártam már – mondja Módis professzor –, de nagyon kevés helyen találkoztam azzal a fajta életfelfogással, amit a finn ember képvisel. Úgy mondják, az USA a demokrácia hazája. Ez valóban így is van. A finn ember másképpen demokratikus, nagyon komoly különbség van az amerikai és a finn mentalitás között. Nekem a finn a szimpatikusabb. Hogy milyen a finn ember? Nem áldemokratikus, nem feudális, nem hivalkodó, nem szolgalelkű, mint nagyon sok ember Magyarországon. Ott születésüktől fogva arra nevelik a polgárokat, hogy az emberek között csak a munkabeli teljesítmény tesz különbséget. A finn emberek nyíltak, közvetlenek,

ugyanakkor kissé tartózkodóak. A hallgatók professzoraikat mégis keresztnevükön szólítják. Ünnepek alkalmával viselkedésük méltóságáteljes. Az a finn ember, aki hétköznapjait egyszerű farmeröltözékben tölti, közvetlen viszonyban él mindenkiel, ünnepi eseményeken nemcsak külsejével, hanem viselkedésével is méltó az alkalomhoz. Míg Debrecenben egy orvosavató ünnepség tapsolás, időnkénti kurjongatás, éljenzés közepette zajlik, ott néma csendben. Öt évvel ezelőtt 25 éves születésnapját ünnepelte a Kuopioi Egyetem. Péter Mózes professzorral, mint rektorhelyettesek, képviseltük e jeles alkalmon egyetemünket. Olyannyira megtetszett nekünk az ünneplés módja, hogy néhány elemét meghonosítottuk a DOTE-n is. Többek között ez az élmény készítetett bennünket arra, hogy Gergely Lajos rektor úr és az Egyetemi Tanács támogatását megszerezve kötelezővé tegyük a végzős hallgatók számára a talár viselését az orvosavató ünnepségen.

Beszélgetésünk közben a professzor kis kötetet vesz elő. Ebben mindenki szerepel, akit azon a napon avattak. Ötévenként van ilyen kettős ünnep az egyetem életében: a fiatal és az idősebb generáció együtt jelenik meg a pódiumon. Az úgynevezett egyetemi (Ph. D.) doktorokat és a díszdoktorokat ugyanazon ünnep keretében mutatták be a nagy létszámú közönségnek, a város legszebb dísztermé-

ben, a koncertteremben. Az ünnepek viseletét tradíció határozta meg. A frakkhoz fekete mellényt vettek fel. A díszdoktorokat egyenként kiszólítva finnül, majd angolul méltatták, vállukra tették a doktori palástot, átadták a doktori jelvényt, a doktori kalapot. A három napig tartó ünnep felvonulással, istentisztelettel, díszvacsorával, bállal folytatódott, s egy hajókirándulással zárult. A finneknél szokás, hogy a hajókiránduláson egykori diáksapkájukat viselik, s lám, Módis professzornak nem volt nehéz alkalmazkodnia vendéglátóihoz: Fazekas-gimnáziumi egyensapját viselte a fotó tanúsága szerint.

Hatan lettek díszdoktorai a Kuopioi Egyetem Orvosi Fakultásának ebben az évben. Három amerikai, egy német, egy finn és egy magyar. Valamennyien szakterületük elismert tudósai: R. M. Blaese (NIH, a National Center for Human Genome Research klinikai igazgatója, Bethesda), a génterápia úttörője; L. Packer (Department of Molecular and Cell Biology University of California, Berkeley), a szabadgyökutatás kiválósága; J. J. J. Uitto (Department of Dermatology, Jefferson Medical College, Philadelphia), a kötőszöveti molekuláris biológiai kutatások egyik legismertebb képviselője; K. T. Beyreuther (Laboratory for Molecular Neuro-pathology, University of Heidelberg) az Alzheimer-kór világhírű kutatója; M. J. Karvonen (nyugalmasított finn orvostábornok, WHO-szakértő), az ő szív és érrendszeri kutatásainak néhány eredményét világszerte tanítják az orvostanhallgatóknak.

Módis professzor Finnországban töltött rövidebb-hosszabb ta-

Módis professzor díszdoktori kalapban és palástban
Fotó: magánarchívum

nulmányútjainak nagy részét laboratóriumi kutatásokkal, előadások tartásával töltötte. Néha azonban volt alkalma esti sörözésre barátaival, teremhokijátékra a tornateremben, sőt egyszer-kétszer horgászatra is. Egyik útja során igen kemény tél volt, mikor két hónapig vendégeskedett. Kollégái szau-názni hívták. A 110 fokok meleg után kibírta a mínusz negyven fokok hidegben a hóban fürdést. Ekkor lett „tiszteletbeli finn”.

Mikor arról faggatom, mit jelent számára a díszdoktori cím, azt mondja, nagy megtiszteltetés, de nem ok arra, hogy bárki fölé helyezze magát. Ha számára ez többet jelent, mint az eddig kitüntetései, ez azért van, mert Finnországot második otthonának tekinti. Ha dicsőség, akkor ez a debreceni alma mater dicsősége is. Benne

van a felejthetetlen oktató, az első munkahelyi főnök, Krompecher István professzor és sok más tanítómester érdeme. Krompecher István sugárzó egyénisége, a debreceni intézet jó hírneve mind hozzájárult ahhoz, hogy Módis László már másodéves hallgató korában elhatározta, hogy anatómus lesz... S azóta is hűséges elhatározásához, intézetéhez. Másik szellemi tanítómestere Romhányi György professzor, a Pécsi Kórbonctani Intézet igazgatója volt, akitől nagyon sokat tanult, mindaddig amíg a professzor élt. Az Egyesült Államokban 1991-ben kiadott kézikönyvét neki ajánlotta.

– Bizonyos jogokkal és kötelességekkel is jár ez a megtisztelő cím – magyarázza Módis professzor. – A skandináv országok, köztük Finnország ápolja legjobban a bolognai és a párizsi egyetemek régi, a középkorba visszanyúló egyetemi hagyományait. A professoroknak abban az időben hallatlan kiváltságaik voltak. Ez év június 7-én engem is felruháztak mindazokkal a jogokkal, amelyek a Kuopioi Egyetem polgárait megilletik. Minden ünnepségre, tudományos ülésre meghívnak. Komoly kötelezettségem mindent megtenni azért, hogy tudományos kapcsolataink a két egyetem érdekeit szolgálva továbbfejlődjenek.

Módis professzor ez évben már nem utazik Finnországba, talán jövőre. Szeretne még északibb vidékeket megismerni. Lappföld szélén, az Oului Egyetemen egyszer előadást tartott. Dédelgetett vágya Lappföld belsejébe eljutni. Azt kívánom, legközelebb arról szóljon a professzor úr története, hogyan lett „tiszteletbeli lapp”.

Pásztor-Balogh Judit

Egészségügyi szakdolgozók tudományos ülése Debrecenben

A MHTT (Magyar Hematológiai és Transzfúziológiai Társaság) és a DAB Onkológiai Munkabizottsága szervezésében 1996. június 21–22-én Debrecenben az Egészségügyi szakdolgozók tudományos ülése került megrendezésre. Ez sorrendben a harmadik ilyen típusú rendezvény volt. A legutolsó szegedi ülés óta is (1994) növekedett az érdeklődés. Örvendetes, hogy az egyetemi városokon kívül Győrből, Tatabányáról, Nyíregyházáról, Kecskemétről, Sátoraljaújhelyről is jelentettek be előadásokat. A legnépesebb csapat Pécsről jött volna (nyolc személy). Sajnos, közülük kettőnek le kellett mondania az útról a kórház anyagi gondjai miatt. Jó lenne, hogyha ilyen kellemetlenség a későbbiekben nem fordulhatna elő, hiszen egy-egy ilyen utazás elmaradásának nagyon rossz szubjektív utóhangulata is lehet egy adott munkahelyen.

Külön örömről számoltunk, hogy ezúttal külföldi résztvevők is voltak. A Nagyváradról érkezett egészségügyi szakdolgozók három előadást tartottak. A Debrecenben – a partiumi és erdélyi kollégák és személy szerint Tőkés László püspök úr és felesége, Edit asszony ösztönzésére – még 1992-ben alapított Ecclesia Mater Egészségügyi és Humanitárius Alapítvány romániai bejegyzésű, és ott egyre aktívabban dolgozó testvérszervezetének képviselői mutatkoztak így be. Itt szeretnénk megragadni az alkalmat arra, hogy köszönetünket fejezzük ki a magyarországi adományozóknak, mert összegyűlt adományaikból a közelmúltban sikerült átjuttatni egy EKG-készülék, s szerény mennyiségű valutát is a nagyváradi rendelőintézet (Nagyvárad, Moszkva u. 14. sz.) számára. A nagyváradi küldöttséget Földes Béla dr., a nagyváradi Ecclesia Mater Alapítvány ideggyógyász főorvosa vezette.

Az ülést dr. Udvardy Miklós professzor, a DOTE oktatási rektorhelyettese, a II. sz. Belklinika igazgatója nyitotta meg, s a bevezetőt dr. Rák Kálmán professzor úr, a MHTT elnöke tartotta. A debreceni média (televízió, rádió, sajtó) végig aktívan követte az eseményeket. A 41 bejelentett előadásból tehát 39 megtartásra került. Közülük egy poszter volt.

Téma szerint háromféle előadásra került sor: 1. Közvetlenül részben a nővéri munkával kapcsolatosak, amelyek az otthoni és intézeti szakellátást érintik. Más előadások a súlyos betegségben szenvedők lelki vezetésével, s a terminális állapotúak problémáival (például Hospice-mozgalom) foglalkoztak. 2. A másik nagy egységet a laboratóriumban dolgozók előadásai

jelentették. Ezek és a 3., a vérellátással és a csontvelő-átültetéssel kapcsolatos előadások kiemelkedően magas színvonalukkal bírvást szerepelhettek volna orvoskongresszusokon is.

A különböző szekciók elnökei a szakma neves képviselőiként, a titkárokkal együtt öt előadást jelöltek ki külön (5000 forintos) díjazásra. Az előadások vitaszelleme és az ülések hangulata közvetlen és baráti volt. Ehhez hozzájárult a DOTE videokörének kedves összeállítása is Debrecen nevezetességeiről, valamint a DOTE Kórus koncertje az első nap estéjén, melyet a szomszédos (Bolyai utcai) református templomban Berkesi Sándor karnagy és Szűcs Henriett vezényletével, Dobi Sándor orgonajátékával aláfestve tartottak (megjegyzendő, hogy ingyen, lelkesedésből). A DOTE Kórus tagjai közül ketten a II. sz. Belklinikán dolgoznak (Altörjay István dr. adjunktus és Galáth Béláné asszisztensnő). S végül elősegítette a baráti hangulat kialakulását a 21-én a DAB-székházban rendezett fogadás is, ahol a mintegy 150 résztvevő, s a kórus tagjai vettek részt. Ezúton szeretnénk kifejezni köszönetünket a DAB vezetőségének, hogy ingyen kaphattuk meg két napig a székházat, valamint a szponzoráló cégeknek, név szerint a DOTE II. sz. Belklinikának, a DOTE rektorátusának, a Bayer Hungarica Kft.-nek, a Cyanamid Kft.-nek, az Ewopharma, a Bristol Myers, a Richter-Gedeon, a Pharmacia-Upjohn, a Hoffmann LaRoche cégeknek, a Beltex vállalatnak és nem utolsósorban a Magyar Hematológiai és Transzfúziológiai Társaságnak, akik segítsége nélkül nem tudtuk volna ilyen formában megrendezni az ülést. Megjegyzendő még, hogy éppen a fenti támogatásoknak köszönhetően, részvételi díjat sem szedtünk.

Szeretnénk, hogyha ezáltal is hozzájárulhatnánk az egészségügyi szakdolgozók, az orvos és a beteg közti „összekötő kapocs” tevékenységének jobb erkölcsi megbecsüléséhez. Kiemelhetjük továbbá azt, hogyha ezen réteg szakmai színvonalát növelni tudjuk, annak eredménye közvetlenül a betegágy mellett fog megtérülni. A kétévenkénti megrendezés feltétlenül indokolt. A következő ülés megrendezésének lehetőségét a Veszprémi Akadémiai Bizottság keretében Tatabánya II. sz. Belgyógyászati Osztálya (Dombi Péter dr. főorvos) kérte és kapta meg.

Kiss Attila dr.

egyetemi docens,
a tudományos ülés elnöke

Meghalt Benedek István

Dr. Benedek István író, elmeorvos, művelődéstörténész, Széchenyi- és Szent-Györgyi Albert-díjas tudós 1996. június 9.-én elhunyt. Velencében halt meg, alig egy hónappal a DOTE-n tartott nagyszerű előadása után, melyet orvostörténettel foglalkozó kurzuson tartott május 7.-én. Csodálattal halgattam ennek a 81 éves embernek ékes beszédét, a hibátlan fogalmazású mondatokból, briliáns logikával felépített, üzenetekben, információkban és a Rá jellemző bátorsággal megfogalmazott kritikai észrevételekben gazdag, lendületes előadását ("A pszichoanalízis és a freudizmus története és kritikája"). Tavalyi, Semmelweis Ignác-ról tartott előadásán is telt ház fogadta az Elméleti tömb előadótermében. Mikor bemutattam a hallgatóságunknak, észrevette, hogy keresem a megfelelő titulust neve után. Közbevettem: "mondd csak nyugodtan: István bátyám". Május 7.-én késő este, fehér asztal melletti hosszú beszélgetésünk során -mikor ismert, hamiskás mosolya kíséretében elmesélte, hogy miért nem fogadott el egy kanadai előadó körútra szóló meghívást- lehetett érezni, hogy ez az ember felkészült a távozásra. Eltávozott, de sokat hagyott maga után. Itt hagyta a tizenegy kiadást megért Aranyketrecet, a Csinevát, a Hügeiát, a Párizsi szalonokat, A tudás útját, Lamarc-, Semmelweis-, Rousseau-, Courbet-, Ady-, Benedek Marcell -tanulmányait, számos orvostörténeti, művelődéstörténeti, filozófiai dolgozatát, és sok más művét. Mindazoknak, akik ismerték, találkozhattak vele, itt hagyott egy darabot felejthetetlen egyéniségéből is. Jó, hogy ez az élmény megadatott a Debreceni Orvostudományi Egyetem sok hallgatójának, oktatójának is.

Köszönjük, Isten Veled István bátyám.

Dr. Módis László

Diplomás nővérek

A DOTE tizennyolc klinikáján 1356 szakdolgozó segíti az orvosok gyógyító munkáját. Közülük 55-en szakképzetlenek, általános ápolónői és általános asszisztensi alapképzettséggel 601-en rendelkeznek, 429-en vettek részt első fokú szakosítóképző tanfolyamon, és 241-en tanultak a másodfokú szakosítóképzés keretében, szereztek felső szintű szakirányú végzettséget. Főiskolai végzettségre harminc dolgozónak, a szakdolgozók 2,2 százalékának van, az ez évi májusi adatok szerint – tudtuk meg Simon Ilona egyetemi főnövértől. Ők intézetvezetői, gyógytornászai, szakoktatói, osztályvezető ápolónői munkakörben kamatoztatják tudásukat.

A DOTE nyíregyházi Egészségügyi Főiskola karán három éve kezdett az első levelező tagozatos évfolyam, diplomás ápoló szakon. Azelőtt levelezőn csak Budapesten, nappali tagozaton Gyulán, Szegeden és Pécsen lehetett felsőfokú ápolóvégzettséget szerezni. Az egyetemi és klinikai vezetők

támogatják a szakmai tudásban elmélyülni vágyó nővéreket, tanulmányi szabadságot biztosítanak, fedezik a felmerülő úti- és szállásköltségeket, s nagy többségében a tandíjat is fizetik. A diplomás ápolói szakon a DOTE-ről jelenleg 27-en tanulnak levelező tagozaton Nyíregyházán.

A „lámpás hölgy”, akit Florence Nightingale-nak hívtak, a múlt századi Angliában élt. Nevéhez fűződik a világi ápolónőképzés beindítása 1860-ban a londoni St. Thomas Kórházban. Ráemlékezve lett május 12-e az ápolók nemzetközi napja. Kis olajmécse a nővéri hivatás jelképe. Az azóta eltelt több mint száz év alatt az ápolás tan önálló tudománnyá fejlődött, Amerikában már doktorálni is lehet belőle.

Ez év májusa szakmailag kettős öröm és siker volt hét ápolónak a DOTE-n. A „lámpás hölgy” méltó utódai elsőként vehették át a nyíregyházi főiskolai karon oklevelüket.

– *Mi motiválta önöket abban,*

hogyan munka mellett tanulni kezdenek? – kérdeztem három „friss” diplomástól.

– Az ápolás területén kevés embernek van diplomája – mondja **Nagyné Szőke Erzsébet**, a Szemklinikai vezető ápolója. – Bizonyos munkaköröket csak megfelelő iskolai végzettséggel lehet betölteni. Még tanultam, amikor a nyugdíjba ment intézetvezető helyére engem neveztek ki.

– Érettségi után húsz évvel nem sok időm maradt arra, hogy gondolkodjam a továbbtanuláson – magyarázza **Pocsai Ilona**, a Szívsebészeti Klinika osztályvezető ápolója. – Egyre több fiatal végez nappali tagozaton, ha valaki meg akar maradni munkakörében, előbb-utóbb úgy is kötelező lesz továbbtanulnia. Főleg, ha osztályvezetőként akar dolgozni.

– Mindig is szerettem tanulni – emlékszik vissza **Kiss Gézáné**, a Szemklinikai osztályvezető ápolója. – Ápolónőként kezdtem, majd elvégeztem a műtősnői tanfolyamot. Ahogy beindult ez a szak a főisko-

lán, nem sokat teketóriáztam, azonnal jelentkeztem, s nagy örömet jelentett számomra a sikeres felvételi vizsga.

– Az ápolónők feladata ma már nemcsak a betegség mellett zajlik, nemcsak abból áll, hogy segítsen a betegséggel járó tünetek enyhítésében. Ahogyan az orvosi tevékenység differenciálódott, ugyanúgy az ápolói munka is egyre nagyobb felkészültséget kíván. Segített-e feladataik felismerésében a főiskolai képzés?

Pocsai Ilona: – Teljesen más egy sebészeti nővér vagy egy gyermekápoló feladata, mint például a belgyógyászatban dolgozóé. A főiskolai képzés minden szakmát felölelt az ápolás területein belül. Aki gyermekgyógyászatban dolgozik, annak nehéz volt a felnőtt szakot megtanulni, aki felnőttel foglalkozik, annak az újszülött-csecsemőápolás jelenthetett nehézséget. Jó volna, ha saját szakterületünkön szerezhetnénk diplomát...

Nagyné Szőke Erzsébet: – Egy olyan általános diplomát kaptunk, amit bárhol, bármelyik szakterületen hasznosíthatunk. A speciális, szakmai tudást úgy is a gyakorlatban tanuljuk meg. Ahogyan az orvos is az egyetem elvégzésével általános orvosi diplomát kap, amivel bármely szakterületen elkezdhet dolgozni, s utána saját munkahelyén szakmai tapasztalatokat szerezve készülhet a szakvizsgára.

– Az egészségügy állandó átszervezés alatt áll. Munkájuk következményeiben érzékelhetők-e változások? Merre halad az ápolás a

klinikai gyakorlatban?

Kiss Gézáné: – Eddig egyfajta katonás dolog volt az ápolás. Ezt szabad, ezt nem. A beteg csak hallgasson, és szenvedjen. Ez a hozzáállás megváltozott. A főiskolán szemléletváltásra neveltek bennünket. A fő alapelv: legyen emberközelibb az ápolás. Ne csak ellátandó tárgynak tekintsük a beteget, ne csak automatikus végrehajtói legyünk az orvos utasításának. Hanem vegyük figyelembe, amit az a beteg ember érez, gondol. Merjük magunkat a helyébe képzelni...

Pocsai Ilona: – A gyógyítás az orvos feladata, az ápolás a nővéré. Az orvosnak ne kelljen minden reggel az ápolási feladatok kijelölésével foglalkoznia – ez a jövő útja. Szeptembertől bevezetik az úgynevezett ápolási lapot, ami januártól minden osztályon kötelező lesz. A nővér feladata az ápolási folyamat megtervezése, a beteg szükségleteinek, problémáinak megismerése. Minden kérdésre ki kell térni, a diétától kezdve addig, hogy milyen ágyban szeret az illető feküdni, milyen a mozgásigénye, segítségre szorul-e valamiben, vagy hogy tud-e egyedül étkezni... S mindennap ellenőrizni kell, mi az, amit a nővér ténylegesen elvégzett, fel kell tüntetni, mikor kapott a beteg gyógyszereket. E lap segítségével mérhető a nővér munkája, s nyomon követhető a betegápolás folyamata.

– Hogyan fogadták a kollégák, az orvosok, hogy diplomás nővéreké lettek?

Nagyné Szőke Erzsébet: – Úgy

tűnik, örülnek, számítanak a tudásunkra, újabb és újabb feladatokkal bíznak meg, több kérdésben dönthetünk önállóan. Az elismerést nekünk kell megszerezni, bebizonyítva, hogy ez a diploma nemcsak papírforma, hanem valós tudás áll mögötte.

Kiss Gézáné: – Nekünk kell bebizonyítanunk, hogy értjük is, amit csinálunk. A tanulmányaim során jöttem rá több dologra, mit miért csinálunk. Nagyon sok betegség hátterét megismertem, okozati összefüggések váltak világossá a gyógyszeres terápia és az ápolás vonatkozásában.

Pocsai Ilona: – Aki emberekkel, betegekkel foglalkozik, annak szükséges a pszichológiában való jártasság. A főiskolai tanulmányaim segítettek abban, hogy türelmesebb legyek, jobban odafigyeljek az osztályomon dolgozó kollégáimra.

Beszélgetőpartnereimben közös vonás, hogy a főiskolás évekre emlékezve egyikük sem arra panaszkodott, milyen nehéz volt munka mellett helytállni. Inkább azt mondták, jó volt felnőttként diáknak lenni! Nagyné Szőke Erzsébet már újabb tanulási terveiről mesél... Azt hiszem, Florence Nightingale örömmel hallgatná szavaikat, mosolyogva bólintana lelkesedéstől csillogó tekintetüket látva. S talán csak annyit fűzzen hozzá: Kövessétek példájukat!

P. B. J.

Fotó: Czeglédi Zsolt

Kétéves a magyar PET-program

Az ország egyetlen PET-Centruma Debrecenben működik. Az első két év tapasztalatairól tudományos ülésen számoltak be a szakemberek ez év májusában, a DAB-székházban tartott konferencián. A kezdetekről, az eredményekről kérdeztük Trón Lajos professzort, az intézet igazgatóját.

– Professzor úr! Arra kérem, néhány mondatban foglalja össze, mi a PET-módszer lényege.

– A pozitron emissziós tomográfia napjainkban az egyik legmodernebb és leghatékonyabb képalkotó eljárás, amelynek során radioaktív izotópokkal jelölt molekulákat (radiofarmakont) alkalma-

zunk. E molekulákat a vizsgált személy szervezetébe bejuttatva meghatározzuk annak egyensúlyi eloszlását. Ez az eloszlás az alkalmazott radiofarmakon típusától függően a szervezetben lejátszódó biokémiai folyamatokról, azok térbeli változásairól hordoz információt. Ezek az ismeretek elősegítik az élettani folyamatok megismeré-

sét és több kórfolyamat esetén hozzájárulnak a pontos diagnózishoz.

– *Két éve üzemel a debreceni PET-kamera, de maga a PET-program természetesen ennél valamivel hosszabb múltra tekint vissza. Kérem, röviden ismertesse történetét.*

– A PET-módszer ciklotronnal előállítható radioaktív izotópokat is igényel, ezért a debreceni PET-program történetét értelemszerűen az ország egyetlen ciklotronjának az üzembe helyezésével kell kezdeni. A „magyar ciklotron”-program a környező országok hasonló programjaihoz képest fáziskéséssel indult, mert a nyolcvanas évek elején hazánk volt az egyetlen kelet-európai állam, ahol még nem működött ciklotron. A PET-program beindításához a gyorsítón kívül szükség volt a radioaktív izotópokat előállító úgynevezett targetkamerákra, működőképés PET-kamerára, a hozzákapcsolt nagy teljesítményű számítógépekre. Szükséges volt továbbá olyan radiokémiai laboratórium, ahol előállíthatók a vizsgálathoz megfelelő radiofarmakonok, jól felszerelt analitikai laboratórium, ahol a diagnosztikumok minősége ellenőrizhető, és a legkritikusabb feltétel a jól kiképzett szakembergárda.

– *Hogyan tudták a kamera beszerzéséhez szükséges összeget előteremteni?*

– Az első támogatási összeget (35 M Ft) a világbankhitelből finanszírozott instrumentális OTKA-pályázaton nyertük. Ezen az összegben egy tízéves, használt kamerát tudtunk volna beszerezni. Újabb ajánlatot kaptunk egy hároméves berendezés beszerzésére. A hiányzó összeg (29 M Ft) előteremtésére egy újabb pályázatot nyújtottam be, amit az OMF megfinanszírozott. Ezt követte a General Electric cég ajánlata, egy teljesen új készülék mélyen a kata-

lógusár alatti megvásárlására. A hiányzó közel 40 M Ft-ot a Soros Alapítvány biztosította.

– *Milyen támogatásokból tudják a PET-programot működtetni?*

– Az egyetem fedezi nyolc munkatárs bérét, a 400 óra gyorsítódíjt és az Atomkitől bérelt helyiségek díját. Az Atomki számos szolgáltatásért az önköltség 50 százalékát számolja fel, ez a támogatás is évi több millió forintot tesz ki. Nagyon fontos, hogy az Országos Egészségbiztosítási Pénztár a PET-vizsgálatokat befogadta azon vizsgálatok körébe, amelynek költségeit téríti. Bár ez csak részleges térítést jelent, mert az OEP évi 100 vizsgálat költségeihez és vizsgálatonként csupán 77 ezer forinttal járul hozzá. Az elmúlt két évben 7-8 M Ft volt az OEP-támogatás összege. Az igazi jelentősége ennek a támogatásnak azonban ennél is nagyobb, mert ha az OEP a vizsgálatok finanszírozását indokoltnak tartja, akkor lehetőség van a támogatás mértékének növelésére. A hiányzó költségeket pályázatok segítségével teremtettük elő. A PET-Centrum munkatársainak pályázataival 125 M Ft-ot, az Atomki munkatársainak pályázataival 31 M Ft-ot, más együttműködő kollégák pályázataival 42 M Ft-ot sikerült pályázati keretektől a PET-program költségeihez biztosítani.

– *Össze tudná foglalni röviden az eddigi eredményeket?*

– Azt hiszem, hogy a PET-program elindítása már önmagában komoly sikerként értékelhető. Egy ilyen programot nem is lehetett volna elindítani az orvostudományi egyetem és a magfizikai kutatóintézet háttéré nélkül. A program elindítása még ilyen kedvező feltételek mellett is jelentős teljesítmény volt, hiszen mindazt a speciális „know-how”-t, ami nélkülözhetetlen a PET-tevékenység során, külföldi PET-laboratóriumokban kellett „összeszedni”. Kü-

lön kiemelném azt a tényt, hogy a PET-kamera üzembe helyezése után néhány hónappal már megkezdődtek a humán vizsgálatok.

Ehhez előzőleg ki kellett fejleszteni a radioaktív izotóp előállítására alkalmas targetkamerát, illetve a radiofarmakon szintézis radiokémiáját. Ennek a komplex folyamatnak meg kellett oldani a számítógépes vezérlését. A fejlesztések egy részének végterméke nem vásárolható meg készen (és a fejlesztéséhez egy kutatónak többéves munkája szükséges), másik része pedig több millió forintba kerül. Elengedhetetlen feltétel volt a humán vizsgálatok elkezdéséhez az is, hogy a felhasznált és általunk előállított radiofarmakont az OGYI gyógyszerként törzskönyvezzék. Ez az eljárás, ismert módon, általában több évig tart. Hazánkban legjobb tudomásunk szerint nagyon kevés példa van arra, hogy orvostudományi egyetemek intézetei által előállított készítmények bekerültek a magyar gyógyszer-törzskönyvbe.

Nagy siker, hogy az indulás évében négy és fél hónap alatt 122 vizsgálatot tudtunk elvégezni, 1995-ben 174, 1996 első felében pedig 168 vizsgálat történt.

Megkezdtük a vizsgálatokat egy újabb radiofarmakkal, a ¹¹C-jelölt metioninnal, és kifejlesztés alatt áll két további radiofarmakon előállítása. Ha ezeknek a fejlesztéseknek az eredményei kezünkben lesznek, a világszerte leggyakrabban alkalmazott öt radiofarmakon közül négy rendelkezésünkre áll.

Eddigi eredményeinkről közel hetven kongresszusi előadásban számoltunk be. Hat közleményünk már megjelent, illetve megjelenés alatt áll. Kutatási projektjeink támogatására több elfogadott OTKA és ETT pályázatunk van. Ezekkel a kutatási feladatokkal haladunk, kezdeti eredményeink biztatóak, de ahhoz még időre van szükség, hogy a megkezdett kutatások eredményei beérjenek.

– *Ad-e a PET-program valamit a felsőoktatás számára?*

– Feltétlenül és nemcsak a graduális, hanem a posztgraduális képzés számára is. Saját kurzusainkon kívül meghívott előadóként évek óta rendszeresen tartunk előadásokat a DOTE, KLTE, ELTE különböző tantárgyai és kurzusai

keretén belül. Munkatársaink irányítása mellett eddig négy diplomamunka, illetve szakdolgozat készült el, négy Ph. D. hallgatónk van. Az izotópdiaosztikai és a sugárterápiás szakvizsgához PET-kamera mellett eltöltött gyakorlat

szükséges. Rendszeresen részt veszünk a HIETE által szervezett orvostovábbképző programban, amelyet radiológus és sugárterápiás orvosok számára indítanak.

Pásztor-Balogh Judit

Kulturális ajánló

A DOTE Elméleti Galéria évadnyitó kiállításán egy fiatal hajdúszoboszlói grafikusművész mutatkozott be. L. Ritók Nóra alkotásai szeptember 8-tól 20-ig voltak láthatók. Szeptember 22.–október 4-ig Uzonyi Ferenc festőművész képeiben gyönyörködhetünk. A II. Kollégium Mini Galériájában szeptember 28.–október 10-ig látogatható Stadler Zoltán szobrász kiállítása, amelynek keretében megismerhetjük a művész gondolatait a festészet-ről és a grafikáról, a modern képzőművészet és a freudizmus fényében.

A Csokonai Színház műsorterve változatos előadásokat ígér, fantasztikus opera, vígjáték, dráma, musical, szerelmes história egyaránt szerepel a repertoáron. A DOTE az előző évekhez hasonlóan két házat bérel. A Horváth Árpád-bérlet programján kilenc (A dzsungel könyve, Hoffmann meséi, A revizor, Vízkerezt, vagy amit akartok, Don Giovanni, Mennyei híd, Az ember tragédiája, Amphitryon, Lila akác), a Szendrő József-bérlet programján hat előadás szerepel (A revizor, Vízkerezt..., Mennyei híd, A varázsfuvola, Az ember tragédiája, Lila akác). A komolyzene-kedvelők igényelhetnek kétféle hangversenybérletet, és operabérletet. Akik szeretik a színházi kísérleti előadásokat, éljenek a Stúdióbérlet lehetőségeivel.

Tízéves a DOTE-kórus! Próbáit minden héten pénteken este fél hattól az elméleti tömbben tartja. Annak, aki énekelni szeret, köztük a helye.

Szeret utazni és szívesen hallgatja mások útibeszámolóit távoli tájakról, városokról? Akkor látogasson el a Világjáró Klub rendezvényeire, melyek kéthetenként keddi napokon este hat órakor kezdődnek a Gyermekklínika tantermében.

A kiállításokat a DOTE Közművelődési Titkársága rendezi. Színház-, hangversenybérletek, jegyek a város és más egyetemek kulturális rendezvényeire, budapesti és vidéki színházak előadásaira a titkárság irodáján igényelhetők a DOTE II. Kollégium földszintjén. Telefonszámuk: 411-600/5496 vagy 5912-es mellék.

pbj

Kérdőjel A Debreceni Orvostudományi Egyetem lapja.

Felelős kiadó: dr. Muszbek László rektor.

Felelős szerkesztő: Filep Tibor.

Szerkesztőség: a diákönkormányzat irodájában. **Telefon:** 411-600/5220. Telefon/fax: 415-753.
(4012 Debrecen, Nagyerdei krt. 98., II-es kollégium, földszint)

Tördelés-tipográfia: Magulya László (Oktatásfejlesztési Központ).

Nyomják: a DOTE házi nyomdájában.

Terjeszti: a szolgáltatási osztály és a diákönkormányzat.